

Č. 30/2000

I. Poskytování informací z trestního řízení i z výkonu působnosti státního zastupitelství v netrestní oblasti poslancům a senátorům přichází v úvahu, jen jde-li o:

- e) zpracování podkladů pro odpověď na interpelaci adresovanou vládě nebo jejímu členovi (čl. 53 Ústavy a § 110 odst. 1, 2, § 112 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- f) zpracování podkladů pro účely dostavení se člena vlády na schůzi výboru Poslanecké sněmovny a podání požadované informace a vysvětlení (čl. 38 odst. 2 Ústavy a § 39 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- g) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro výkon funkce poslance (§ 11 odst. 1 a 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- h) zpracování podkladů pro odpověď na žádost výboru Poslanecké sněmovny o informace a vysvětlení, požadované na základě usnesení výboru Poslanecké sněmovny (§ 41 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- i) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro výkon funkce senátora (§ 12 odst. 1 a 2 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- j) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro činnost orgánů Senátu (§ 46 odst. 1 a 2 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- k) zpracování podkladů pro podání informace o projednávané otázce na veřejném slyšení Senátu (§ 144 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- l) zpracování podkladů pro podání informace o projednávané otázce na veřejném slyšení výboru Senátu (§ 145 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- m) sdělování údajů vyšetřovací komisi Poslanecké sněmovny (čl. 30 Ústavy, § 48 a § 49 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.).¹

II. Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny není orgánem činným v trestním řízení; nemá ani oznamovací povinnost v případě, že v průběhu jí prováděného vyšetřování zjistí podezření ze spáchání trestného činu.

III. Vyšetřovatelé vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny nemají postavení orgánů činných v trestním řízení a svoji činnost vykonávají jen v rozsahu a způsobem, uvedeném v zákoně č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a jednacím řádu vyšetřovací komise (Příloha č. 1 k citovanému zákonu). Nemohou se proto dovolávat součinnosti s orgány činnými v trestním řízení podle ustanovení § 7 trestního řádu.

¹ Srov. též Přílohu č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb. (Jednací řád vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny).

IV. Vyšetřovací komisi Poslanecké sněmovny lze poskytnout informace z trestního řízení nebo i ve věci z netrestní oblasti působnosti jen tehdy, pokud jsou vyžadovány v rámci předmětu vyšetřování určeného usnesením Poslanecké sněmovny, které musí být k písemné žádosti o poskytnutí informace připojeno, a pokud tyto informace potřebuje k objasnění důležitých skutečností ve věci veřejného zájmu, kterou vyšetřuje.

Vyšetřovací komise není oprávněna požadovat podání informací, které jsou předmětem utajení podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, včetně osobních údajů utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř. (§ 48 odst. 4 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.), informace obsahující údaje, na něž se vztahuje státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti podle zvláštních předpisů (čl. 14 Přílohy č. 1 (Jednacího řádu vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny) včetně informací získaných postupem podle § 8 odst. 2 trestního řádu. Při sdělování údajů vyšetřovací komisi je nutno dodržet i ustanovení § 10, § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů. Omezení vyplývající z ustanovení § 8a trestního řádu ve vztahu k vyšetřovací komisi neplatí.

Vyšetřovací komise nemůže také vůči orgánům činným v trestním řízení uplatňovat oprávnění podle čl. 20 jednacího řádu vyšetřovací komise a domáhat se na orgánu činném v trestním řízení vydání věci, jíž jako věc důležitou pro trestní řízení sám převzal do úschovy podle příslušných ustanovení trestního řádu (§ 78 a násl. trestního řádu).

V. Vyšetřovací komise může požadovat (např. prostřednictvím svého vyšetřovatele), aby jí bylo umožněno nahlédnout do trestního spisu. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny nahlédnutí do spisu vyšetřovací komisi (jejímu vyšetřovateli) umožnit. Odepřou však tak učinit v případě, kdy jsou povinny zajistit ochranu údajů uvedených v bodě IV. Požaduje-li vyšetřovací komise, aby jí bylo umožněno nahlédnout do dozorového spisu státního zastupitelství, není ani takový postup podle povahy věci vyloučen. Vždy je však třeba přihlížet k důvodům, za jakým účelem (ke zjištění jakých konkrétních informací, jež se ve vyšetřovacím spisu nebo ve spisu z postupu před zahájením trestního stíhání nenacházejí) se tak má z hlediska vyšetřované věci veřejného zájmu výjimečně stát.

-

Podávání informací poslancům, senátorům a orgánům Poslanecké sněmovny a Senátu by přicházelo v úvahu zásadně ve dvou okruzích případů. Prvním z nich je zpracování podkladů (zpravidla na žádost ministra spravedlnosti a pro jeho potřebu) pro informace pro poslance, senátory a orgány Parlamentu (jako odpovědi na dotazy, interpelace poslanců či pro účast na jednání orgánů Poslanecké sněmovny a Senátu). Druhým pak podávání informací, vyžádaných vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny, případně jiných forem součinnosti s ní.²

I.

Podrobněji k jednotlivým shora citovaným případům lze uvést následující:

² *Nejde o součinnost v pravém slova smyslu, jde o poskytování informací této komisi různými v úvahu přicházejícími způsoby.*

Ad a)

Právo na interpelaci má každý poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu. Právo na interpelaci nepřísluší ovšem Senátu, neboť Senátu nepřísluší výkon kontrolní pravomoci vůči vládě a ostatním exekutivním orgánům.³ Poslanec může interpelovat vládu nebo jejího člena (nejčastěji půjde zřejmě o ministra spravedlnosti, popř. ministra vnitra) buď písemně anebo ústně. Režim ústních interpelací je upraven v § 111 zákona č. 90/1995 Sb. Předseda vlády nebo jiný interpelovaný člen vlády odpoví na ústní interpelaci bezprostředně po jejím přednesení. Po odpovědi může poslanec, který interpeloval, položit doplňující otázku, na niž interpelovaný rovněž bezprostředně odpoví. Přednesení ústní interpelace nesmí překročit dobu dvou minut a přednesení doplňující otázky dobu jedné minuty. Po časových limitech stanovených v § 111 odst. 1 citovaného zákona nelze další interpelace podávat; po odpovědi na poslední interpelaci lze však položit doplňující otázku i po uplynutí časového limitu.

Není-li interpelovaný při přednesení ústní interpelace přítomen nebo prohlásí, že na ústní interpelaci, popřípadě na doplňující otázku není možné odpovědět bezprostředně, odpoví poslanci písemně do 30 dnů.

Písemnou interpelaci zašle předseda Sněmovny neprodleně předsedovi vlády, a je-li interpelován člen vlády, též tomuto členovi. Vláda nebo její člen odpoví na interpelaci na schůzi sněmovny nebo do 30 dnů písemně. Nesplní-li vláda nebo její člen vůči interpelujícímu poslanci povinnost odpovědět, může to poslanec oznámit předsedovi sněmovny. Ten s tímto oznámením seznámí sněmovnu na nejbližší schůzi. Není-li poslanec s odpovědí spokojen, může požádat o zařazení odpovědi na pořad nejbližší schůze sněmovny. Podá-li poslanec takovou žádost, písemná interpelace i odpověď na ni se vytisknou. Předseda sněmovny ji zašle všem poslancům a zařadí ji na pořad nejbližší schůze sněmovny. O odpovědi na písemnou interpelaci se koná rozprava. Na návrh poslance může sněmovna přijmout souhlasné nebo i nesouhlasné stanovisko svým usnesením. V případě nesouhlasného stanoviska je interpelovaný člen vlády povinen vypracovat novou odpověď ve lhůtě 30 dnů. Není-li interpelující poslanec na schůzi Sněmovny přítomen, nekoná se o odpovědi na jeho interpelaci rozprava a Sněmovna k ní nezaujme stanovisko ani o ní dále nejedná. Při zpracování jednoho z podkladů pro odpověď na interpelaci je nutno respektovat zejména ustanovení § 8a odst. 1, 2 tr. ř. a nepřípustnost sdělovat skutečnosti, které jsou předmětem utajení dle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, jakož i státem stanovenou nebo uznávanou povinností mlčenlivosti. V příslušném sdělení ministru spravedlnosti ČR, jehož přílohou bude vypracovaný nástin odpovědi na interpelaci, je nutno uvést, které skutečnosti nelze sdělit mimo rámec oblasti působnosti orgánů činných v trestním řízení (§ 8a odst. 1 věta druhá tr. ř.), aniž by to mělo za následek zmaření účelu trestního řízení nebo porušení principu presumpce nevinny.

Ad b)

Podle § 39 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, člen vlády a vedoucí jiného ústředního správního úřadu je povinen dostavit se osobně na schůzi výboru, jestliže o to výbor požádá, a podat požadované informace a vysvětlení, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující

³ Pomíne-li se ústavní pravomoc Senátu podle čl. 65 odst. 2 Ústavy podat na prezidenta republiky žalobu pro velezradu u Ústavního soudu.

mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.⁴ Člen vlády, popřípadě ten, kdo ho zastupuje, a vedoucí ústředního správního úřadu si mohou na schůzi výboru přibrat odborníky. Předsedající může na schůzi výboru udělit se souhlasem výboru slovo i jiným osobám. Zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím pod bodem a) výše.

Ad c)

Poslanec je oprávněn požadovat od členů vlády a vedoucích správních úřadů informace a vysvětlení potřebná pro výkon jeho funkce. Informace a vysvětlení jsou členové vlády a vedoucí správních úřadů povinni poskytnout poslanci do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.

Obtíže budou v praxi vznikat při výkladu pojmu „informace a vysvětlení potřebné pro výkon funkce“, resp. „informace, vysvětlení a podklady související s výkonem funkce poslance“. V tomto směru musí poslanec prokázat naplnění uvedených znaků a jedině za splnění této podmínky lze jeho žádosti o podání informace vyhovět. Dále je nutno respektovat ustanovení § 8a tr. ř., které se sice týká podávání informací sdělovacím prostředkům, má však dopad i ve vztahu ke zveřejňování výsledků trestního stíhání, jakým podávání informací v trestních věcech poslancům a dalším subjektům nepochybně je.

Samozřejmou je povinnost utajovat skutečnosti chráněné zvláštními zákony a ostatními právními předpisy (zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a povinnost mlčenlivosti podle ustanovení různých právních předpisů (celkově kolem 90 zákonů a právních předpisů nižší právní síly), jakož i zajistit ochranu osobních údajů (srov. nový zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů). Takové povinnosti pro státní zástupce plynou i z § 18 odst. 1 a § 25 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Ad d)

Podle § 41 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, výbor sněmovny může své usnesení zaslat příslušnému členu vlády anebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu. Člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, jemuž bylo usnesení výboru podle předchozí věty zasláno, je povinen do 30 dnů, pokud výbor nestanovil delší lhůtu, sdělit výboru informace a vysvětlení, která jsou usnesením žádána, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. I zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím pod bodem a) výše.

Ad e)

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, je senátor oprávněn požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebná pro výkon své funkce. Podle odstavce 2 téhož ustanovení informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout senátorovi nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Lze říci, že zde platí totéž, co bylo řečeno k

⁴ Tedy znovu zákon č. 148/1998 Sb., a všechny zvláštní zákony a právní předpisy upravující státem stanovenou nebo uznávanou povinnost mlčenlivosti.

obdobnému právu poslance požadovat informace a vysvětlení výše v bodě c), tedy že obtíže budou v praxi vznikat při výkladu pojmu „informace a vysvětlení potřebné pro výkon funkce“. Obdobně i zde je třeba uzavřít, že senátor musí prokázat naplnění uvedených znaků a jedině za splnění této podmínky lze jeho žádosti o podání informace vyhovět. Rovněž zde je nutno respektovat ustanovení § 8a tr. ř., z důvodů, uvedených již výše v bodě c).

Ad f)

Ustanovení § 46 (odst. 1 a 2) zák. č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, upravuje podávání informací a vysvětlení potřebných pro činnost orgánů senátu tak, že orgány Senátu jsou oprávněny požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebné pro svou činnost. Informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout orgánům Senátu nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Rovněž zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím poslanců pod bodem a) výše.

Ad g)

Úpravu jednání Senátu ve veřejném slyšení obsahuje ustanovení § 144 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu. Na základě návrhu skupiny nejméně 5 senátorů nebo výboru Senátu se Senát může usnést na konání veřejného slyšení Senátu. Veřejné slyšení Senátu je určeno k projednání určité otázky v působnosti Senátu se znalci a jinými osobami, které mohou podat informace o projednávané otázce. Pro účast na veřejném slyšení Senátu platí obdobně § 50 jednacímho řádu Senátu o účasti na schůzi Senátu. Pozvaní účastníci mají přístup do jednacího sálu, právo vystoupit v rozpravě k projednávané otázce a podávat písemné návrhy a stanoviska k ní. Řečnickou dobu v rozpravě je možné omezit nejvýše na 5 minut. Z veřejného slyšení Senátu se pořizuje zvukový a těsnopisecký záznam. O veřejném slyšení Senátu se vyhotovuje protokol, jehož součástí jsou mj. i úplné texty vystoupení v rozpravě a písemně podané návrhy a stanoviska účastníků. Protokol je veřejný.

Ačkoli jednacím řád Senátu nemá v tomto smyslu žádné další ustanovení, které by omezovalo okruh projednávaných otázek a poskytovaných informací k nim, z povahy samotného jednání (viz název veřejné slyšení), lze jednoznačně dovodit, že předmětem projednávání nemohou být skutečnosti utajované podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ani skutečnosti, tvořící předmět státem stanovené či uznané povinnosti mlčenlivosti. Tím spíše je i zde třeba dbát na sdělování jen takových informací, které bude možno sdělit za podmínek, obecně vymezených v ustanovení § 8a odst. 1 tr. ř. Z povahy věci však bude zřejmě vyloučeno, aby informace z trestního řízení (či výkonu působnosti státního zastupitelství v konkrétních věcech v jiné než trestní oblasti) byly vůbec požadovány při veřejném slyšení v orgánech Senátu.⁵

⁵ Nelze ovšem vyloučit, že „ad hoc„ budou přizváni vybraní zástupci (funkcionáři) státního zastupitelství k těmto veřejným slyšením jako tzv. „jiné osoby“; tato účast však nebude spočívat v podávání informací z výkonu působnosti státních zastupitelství v konkrétních věcech (ať už z trestní či netrestní oblasti) ale v poskytování jiné odborné pomoci např. v podobě stanovisek k návrhům projednávaných návrhů zákonů, jak tomu bylo např. při veřejném slyšení v ústavněprávním výboru Senátu před projednáváním trestněprávních novel.

Ad h)

Stejně závěry jako jsou uvedeny výše pod bodem g) lze učinit pro veřejné slyšení výboru Senátu. Tento institut je velmi stručně upraven (prakticky způsobem odkazu na ustanovení o veřejném slyšení Senátu) v § 145 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu. Podle něj se výbor může usnést na konání veřejného slyšení výboru. Pro veřejné slyšení výboru platí přiměřeně ustanovení o veřejném slyšení senátu.

K písm. b) až h) je dále možno uvést ještě následující:

Z porovnání čl. 79 a čl. 80 platné Ústavy vyplývá, že státní zastupitelství je sice součástí moci výkonné, přičemž jeho postavení a působnost jsou upraveny zákonem vydaným na základě zmocnění uvedeného v čl. 80 Ústavy, nikoli však podle čl. 79 Ústavy, v němž se hovoří o správních úřadech. Úprava obsažená v čl. 79 se na státní zastupitelství nevztahuje. Státní zastupitelství nelze považovat za jiný správní úřad a Nejvyšší státní zastupitelství za jiný ústřední správní úřad (tento pojem platná právní úprava nikde nevysvětluje; zákon č. 2/1969 Sb., který stále platí, používá pojmu „jiný ústřední orgán státní správy“) a poslanci nemohou od něj (od vedoucích příslušných státních zastupitelství, jakož i od nejvyšší státní zástupkyně) požadovat informace nebo vysvětlení uvedená pod písm. b) až f). Naproti tomu ministr spravedlnosti je povinen se dostavit na schůzi orgánů Parlamentu (Poslanecké sněmovny, Senátu a jejich orgánů) nebo podat informaci nebo vysvětlení jako člen vlády. Ministr spravedlnosti si může vyžádat od nejvyšší státní zástupkyně zvláštní zprávu (ta má ovšem obecný, hodnotící a konstatační charakter) dle § 13 odst. 1 zákona o státním zastupitelství; zprávu o činnosti za uplynulý rok pak nejvyšší státní zástupkyně předkládá ministru spravedlnosti. V praxi je dále obvyklé i to, že ministr spravedlnosti si vyžaduje informace v konkrétních věcech, pokud takovou informaci potřebuje k výkonu své působnosti (např. dle zákona č. 82/1998 Sb., který upravuje odpovědnost státu za škodu, nebo může jít např. návrh na podání stížnosti pro porušení zákona nebo odložení podnětu ke stížnosti pro porušení zákona dle § 389a tr. ř.). Výslovná právní úprava však v tomto směru chybí.

Pokud jde o možnost poslanců a senátorů požadovat nahlížení do spisů, je nutno odkázat na již shora učiněné závěry ve vztahu k oprávněním poslanců a senátorů požadovat informace od orgánů činných v trestním řízení. Kromě tam rozebraných situací totiž v ostatních případech se postavení poslance či senátora posuzuje podle shodných zásad jako postavení kterékoli fyzické nebo právnické osoby.

Pro **nahlížení do spisů** bude tedy v duchu toho, co bylo naposledy řečeno, platit obecná úprava, obsažená v § 65 tr. ř. Z ustanovení zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ani zákona o jednacím řádu Senátu nevyplývá oprávnění poslanců či senátorů nahlížet do vyšetřovacího či prověřovacího spisu. Obecně proto nutno konstatovat, že ani poslanci, ani senátoři nemají právo nahlížet do vyšetřovacích spisů či do spisů ze stadia postupu před zahájením trestního stíhání. Nelze ovšem zcela vyloučit, že budou schopni prokázat, že v daném konkrétním případě poslanec či senátor

- potřebuje získat informace nezbytné bezprostředně pro výkon své funkce,
- že je potřebuje získat právě nahlédnutím do uvedených spisů, neboť je to třeba k uplatnění tohoto jeho práva, spojeného s výkonem funkce poslance či senátora.

Při splnění obou těchto podmínek současně a za dodržení všech zásad, uvedených v ustanovení § 65 trestního řádu (zejména též povinnosti, vyplývající pro orgány činné v trestním řízení z ustanovení § 65 odst. 5 trestního řádu)⁶ může státní zástupce (vyšetřovatel, policejní orgán) povolit nahlédnout do spisu. Jde ovšem jen o realizaci práva, obecně náležejícího podle poslední věty ustanovení § 65 odst. 1 trestního řádu komukoli, kdo splňuje tam uvedené podmínky.⁷

Ani dozorové spisy státního zastupitelství nelze poslancům či senátorům zapůjčovat. Poslanec či senátor by si pouze mohl vyžádat podání informace za podmínek uvedených pod písm. a), c) resp. e) shora.

Obecně k II. – V.

V souladu s čl. 30 odst. 1 Ústavy ČR pro vyšetření věci veřejného zájmu Poslaneckou sněmovnou může být zřízena vyšetřovací komise, pokud to navrhla nejméně jedna pětina poslanců. Další otázky týkající se zmíněné komise jsou upraveny v § 48 a v § 49 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Podrobnosti týkající se zřizování a činnosti těchto komisí jsou dále upraveny v jednacím řádu vyšetřovací komise (Příloha č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny).

Z této úpravy plyne zejména následující:

1. Komise je zřizována pro vyšetření věci **veřejného zájmu**.
2. Výsledkem činnosti komise není rozhodnutí, ale zjištění, které (či která) předloží komise s návrhem Sněmovně, jež o návrhu komise rozhodne usnesením.
3. K objasnění důležitých skutečností může vyšetřovací komise opatřovat potřebné podklady, vyžadovat nezbytná vysvětlení a vyslýchat svědky a podle povahy věci přibrat znalce a tlumočníka. Podrobnosti o povinnosti svědčit, vydat věc, o předvolání a předvedení, zákazu výslechu, práva odepřít výpověď, o nároku na svědečné, jakož i o přibrání znalce nebo tlumočníka a o jejich právech a povinnostech, stanoví jednacím řád vyšetřovací komise (§ 48 odst. 4 zákona č. 90/1995 Sb.).
4. Vyšetřovací komise může pro provedení jednotlivých úkonů uvedených v § 48 odst. 4 cit. zákona a pro dokumentaci své činnosti přibrat potřebný počet odborných pracovníků, zejména **vyšetřovatelů** a administrativně technických pracovníků, kteří svou činnost vykonávají na základě pověření vyšetřovací komise a jsou vázáni jen jejími pokyny.
5. Svědci smí být dotazováni i na skutečnosti tvořící předmět utajení podle zvláštního zákona (zákon č. 148/1998 Sb.). Ustanovení zvláštního předpisu o povinnosti zachovávat mlčenlivost o skutečnostech tvořících předmět utajení podle zvláštního zákona a o zprošťování této mlčenlivosti se při výslechu svědka před vyšetřovací komisí neužije (čl. 13 Přílohy č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb.). Svědek však nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Zákaz

⁶ Tedy že je nutno učinit takové opatření, aby byla zachována tajnost utajovaných skutečností chráněných zvláštním zákonem.

⁷ Tato věta zní: „Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení se souhlasem státního zástupce, vyšetřovatele nebo policejního orgánu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.“

výslechu podle odstavce 1 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona (čl. 14 Přílohy č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb.). Právo odepřít výpověď je upraveno v podstatě shodně jako v § 100 odst. 1, 2 tr. ř. Je upraveno (v čl. 27) rovněž předvolání a předvedení svědka, a to v podstatě opět zcela shodně jako v trestním řádu.

6. Kdo má u sebe věc důležitou pro vyšetření věci, je povinen ji na vyzvání předložit komisi; je-li jí nutno pro účely vyšetřování zajistit, je povinen věc na vyzvání komisi vydat. Při vyzvání je třeba ho upozornit na to, že nevyhoví-li výzvě, může mu být věc odňata. Tato povinnost se nevztahuje na listinu, jejíž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu (čl. 14), ledaže došlo ke zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti (úprava v čl. 20 Přílohy č. 1 je v podstatě zcela shodná jako v § 78 odst. 1, 2 tr. ř.).
7. Znalecké dokazování je upraveno zcela shodně jako v trestním řádu (čl. 21 až 26 Přílohy č. 1).
8. Komise informuje veřejnost o své činnosti zejména prostřednictvím sdělovacích prostředků. Přitom dbá, aby neohrožovala objasnění skutečností důležitých pro posouzení věci, která má být vyšetřena, a o osobách účastnících se vyšetřování neuveřejňovala údaje, které přímo nesouvisejí s vyšetřovanou věcí nebo které by jim mohly způsobit bezdůvodnou újmu. Z těchto důvodů může komise odepřít poskytnutí informací. Touto úpravou není dotčena povinnost zachovávat tajnost skutečností chráněných zvláštním zákonem (č. 148/1998 Sb.) ani státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti (čl. 6 Přílohy č. 1 - jde tedy o obdobnou úpravu jako v § 8a tr. ř.).
9. Komise nemá oznamovací povinnost ohledně trestných činů, jež při vyšetřování případně zjistila. Může oznámit takovou skutečnost orgánům činným v trestním řízení, ale také nemusí (viz § 48 odst. 8 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny).
10. Součinnost vyšetřovací komise s orgány činnými v trestním řízení není v žádném zákoně blíže upravena, s výjimkou obecné zásady spolupráce se státními zastupitelstvími, uvedené v ustanovení čl. 5 odst. 2 jednacímho řádu vyšetřovací komise.⁸

Z toho, co bylo výše uvedeno a z neexistující právní úpravy, která by upravovala vztahy vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny jako zvláštního vyšetřovacího orgánu Parlamentu na straně jedné a ostatních orgánů činných v trestním řízení na straně druhé, lze dovodit následující závěry:

II. Vyšetřovací komise není orgánem činným v trestním řízení, nemá proto jiná práva než ta, jež jsou jí zákonem výslovně svěřena (či z něj vyplývají) ale nemá také ani povinnosti orgánů činných v trestním řízení a nemá ani jejich odpovědnost. Je vyšetřovacím orgánem Poslanecké sněmovny a výsledky její činnosti mají zásadně vyústit ve vyvození **ústavně-politické odpovědnosti** vůči příslušným funkcionářům moci výkonné (zejména vůči vládě či jednotlivým ministrům) a nikoli „a priori„ ve vyvození odpovědnosti trestní vůči konkrétním fyzickým osobám, odpovědným za

⁸ Viz přílohu č. 1 k zák. č. 90/1995 Sb. o Jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Toto ustanovení vymezuje základní zásady jednání vyšetřovací komise a zde pouze obecně stanoví, že „komise spolupracuje zejména s ministerstvy, s jinými správními úřady, se státními zastupitelstvími a se zastupitelstvy územních samosprávných celků.“

případně zjištěný trestný čin.⁹ Komise ale také není ani orgánem zákonodárného sboru, jemuž by příslušelo vyšetřovat věci s výlučně trestně-právním prvkem (podtextem, návazností na věci této povahy). Je „ad hoc„ ustanovována Poslaneckou sněmovnou pro vyšetřování věci **veřejného zájmu** (tento pojem není v žádném právním předpisu blíže definován) a z platných ustanovení Ústavy a na ni navazujících zákonů; lze pouze dovést, že má jít o věci, jež jsou v působnosti Poslanecké sněmovny. Obecně tedy o takové záležitosti veřejného zájmu, jež souvisí s výkonem kontrolní působnosti Parlamentu (Poslanecké sněmovny) vůči moci výkonné (vládě, ministerstvům a ostatním orgánům exekutivy). Rozsah věcí, spadajících do působnosti vyšetřovací komise tak nelze nijak blíže vymezit.¹⁰ Důsledkem toho m.j. je, že vyšetřovány mohou být takto nejen věci trestně-právního charakteru (či mající trestně-právní důsledky) ale i jiné věci veřejného zájmu, dotýkající se činnosti státního zastupitelství i v dalších oblastech výkonu jeho působnosti.¹¹ **Nelze tedy zejména do budoucna vyloučit požadavky na informace, týkající se činnosti státního zastupitelství jak z oblasti trestní, tak i netrestní působnosti (k tomu srov. především bod IV.).**

III.

Ačkoli jednacím řád Poslanecké sněmovny tu používá shodného pojmu „vyšetřovatel„ jako § 4 a § 5 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je třeba zdůraznit, že obsahově jde o pojmy zcela odlišné. Zákon o jednacím řádu sám nemá žádné organizačně-kompetenční ustanovení, které by umožňovalo Poslanecké sněmovně pro tento účel povolávat vyšetřovatele Policie ČR k provádění jednotlivých úkonů pro vyšetřování, vedené vyšetřovací komisí Parlamentu. Takové ustanovení neobsahuje ani žádný jiný zákon, zejména nikoli též zákon o Policii ČR. Vyšetřovatelé policie ČR plní úkoly podle zákona, služebně jsou zařazeni ve sboru Policie ČR, avšak mají v rámci něho zvláštní (v mezích své působnosti konat vyšetřování) významně nezávislé postavení.¹² Dále z § 5 odst. 2 zákona o Policii ČR je zřejmé, že ministr vnitra povolává vyšetřovatele k plnění úkolů v útvech vyšetřování. Ze stejných důvodů proto zřejmě nepřichází v úvahu ani přibrání kriminalistů v činné službě jako těchto tzv. „vyšetřovatelů„. **Vyšetřovatelé vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny proto nemají a nemohou ani mít postavení orgánů činných v trestním řízení, nemají jejich pravomoci ani působnost a svoji činnost vykonávají jen v rozsahu, stanoveném zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a jednacím řádem vyšetřovací komise (Příl. č. 1 k cit. zákonu).**

⁹ Srov. k tomu již zmiňovaný § 48 odst. 8 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny: „Nasvědčují-li skutečnosti, zjištěné vyšetřovací komisí, že byl spáchán trestný čin, **může** vyšetřovací komise oznámit takovou skutečnost orgánům činným v trestním řízení.“

¹⁰ Vymezení tohoto předmětu kromě ústavně zakotvené zásady, že má jít o věc veřejného zájmu, pak obligatorně určuje Sněmovna ve svém usnesení, jímž zřizuje vyšetřovací komisi, spolu se lhůtou, v níž má komise předložit svá zjištění s návrhem Sněmovně - viz § 48 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

¹¹ Může jít např. o výkon působnosti v netrestní oblasti, kdy bude komise vyšetřovat věc související s privatizací státního majetku, v níž státní zastupitelství postupovalo podle § 42 zákona o státním zastupitelství.

¹² Viz např. § 4 odst. 2 citovaného zákona č. 283/1991 Sb. o Policii ČR, z něhož plyne, že vyšetřovatelé jsou ve věcech, které vyšetřují, vázáni pouze ústavou, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, a v rozsahu stanoveném trestním řádem, též pokyny státního zástupce. V ostatních věcech týkajících se výkonu služby v policii jsou vyšetřovatelé podřízeni vedoucím útvarů vyšetřování.

Nemohou se proto dovolávat ani součinnosti s orgány činnými v trestním řízení podle ustanovení § 7 trestního řádu.

IV.

Z toho, co bylo řečeno, dále plyne nepochybný závěr, že vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny není ani orgánem, oprávněným k výkonu dohledu či snad dokonce dozoru vůči orgánům činným v trestním řízení. V zásadě by proto nikdy nemělo přicházet v úvahu, aby předmětem jejího vyšetřování se stalo **probíhající trestní řízení**, vedené u kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení, neboť by to bylo v rozporu se zákonnými předpisy, upravujícími oblast trestního řízení a pravomoci a působnost jednotlivých orgánů činných v trestním řízení.¹³ Zde nedostatek právní úpravy vztahu vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny a orgánů činných v trestním řízení třeba chápat nikoli jako nezamýšlenou mezeru v právu, ale jako záměr zákonodárce, který chtěl důsledně tyto orgány vzhledem k jejich (ústavnímu a zákonnému) zakotvení v soustavě orgánů státu od sebe i takto oddělit.¹⁴ **Případné požadavky na informace takového charakteru, jež by byly či mohly být ve svém důsledku přímým zásahem do probíhajícího trestního řízení a do činnosti orgánů činných v trestním řízení toto řízení provádějících a znamenaly by ovlivňování jejich činnosti, je proto nutno pro zjevný rozpor se zákonem odmítnout.**

Nelze však samozřejmě vyloučit (ač takový postup nebude z řady důvodů optimální), že předmětem vyšetřování vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny bude věc, jež bude souběžně vyšetřována (či prověřována) též orgány činnými v trestním řízení (či se budou tyto věci alespoň zčásti stýkat v některých skutečnostech významných pro trestní řízení). Zde nutno vycházet z následujících úvah:

- Žádný zákonný předpis výslovně neupravuje povinnost státních zástupců sdělovat komisi skutečnosti vztahující se k předmětu její činnosti, např. v rámci součinnosti s komisí. Totéž se ovšem týká i soudců, příslušníků Policie ČR, apod.
- Komise nemá zvláštní oprávnění, stejné jako má státní zástupce nebo předseda senátu, vyžadovat podle § 8 odst. 2 trestního řádu tam uvedené údaje z bankovního tajemství, z evidence cenných papírů a v návaznosti na zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, i údaje získané v daňovém řízení.
- Žádné zvláštní zákonné ustanovení také přímo nestanoví oprávnění vyšetřovací komise nahlížet do spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení.¹⁵

Rozsah případných oprávnění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny získávat informace od orgánů činných v trestním řízení o probíhajícím trestním řízení a nahlížet popřípadě do spisů o tomto řízení jimi vedených (srov. bod V.), je proto třeba odvodit z uvedených limitů.

¹³ Pokud jde o působnost a pravomoc státního zástupce a jeho samostatnost při vedení trestního řízení, lze odkázat zejména na čl. 80 Ústavy, § 1 až § 4, § 6, § 9 a § 10 a contr., § 24 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, § 1, § 2 odst. 1, 3 až 6, § 8a, § 157, § 174 a další trestního řádu.

¹⁴ Tomu nasvědčuje i již citované ustanovení čl. 5 odst. 12 jednacího řádu vyšetřovací komise o **spolupráci se státními zastupitelstvími**, jež má více proklamativní než normativní povahu.

¹⁵ S takovou zvláštní právní úpravou počítá i § 65 odst. 4 tr. ř., když stanoví, že „práva státních orgánů nahlížet do spisů podle jiných zákonných předpisů nejsou ustanovením předchozích odstavců dotčena.“

Předně je třeba dospět k závěru, že **komise nemůže požadovat od orgánů činných v trestním řízení sdělení informací, jež tyto orgány zjistily postupem podle § 8 odst. 2 tr. ř.** Nemůže tedy tímto způsobem vyžadovat údaje podléhající bankovnímu tajemství, údaje z evidence cenných papírů nebo získané v daňovém řízení. Může je získávat jedině prostřednictvím výslechu svědků; musí však respektovat omezení pokud jde o státem stanovenou či uznanou povinnost mlčenlivosti (srov. to, co je uvedeno v bodě II. shora.¹⁶).

Může ale - vzhledem k své zákonem vymezené působnosti - požadovat jiné informace z trestního řízení, pokud tak činí v mezích určeného předmětu svého vyšetřování, tedy při vyšetřování věci, vymezené ve zřizujícím usnesení Sněmovny a **pokud tyto informace potřebuje k objasnění důležitých skutečností.**¹⁷ S ohledem na rozebranou problematiku právní úpravy činnosti vyšetřovací komise a (v podstatě neexistující) úpravu jejího vztahu k orgánům činným v trestním řízení je ale současně nutno dovodit, že jde o **oprávnění omezené.** Je omezeno jen na ty skutečnosti, které **nejsou předmětem utajování podle zákona č. 148/1998 Sb., nepřísluší jim ani zvláštní ochrana z důvodu státem stanovené nebo uznávané povinnosti mlčenlivosti a nejde ani o osobní údaje utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř.**¹⁸ Upozornit je třeba i na povinnosti podle ustanovení § 10, § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Případný požadavek vyšetřovací komise na podání informací tohoto charakteru by bylo nutno odmítnout. Naproti tomu vzhledem ke zvláštní povaze, postavení a činnosti vyšetřovací komise, která se ze zákona řídí po formálně procesní stránce podobnými principy jako orgány činné v trestním řízení, však zde **nebude důvodu odmítnout komisi podání informací jen s ohledem na okolnosti, uvedené v ustanovení § 8a tr. ř.** Nejde totiž v tomto případě o poskytování informací o trestním řízení ale o sdělení skutečností, potřebných pro vyšetření věci veřejného zájmu na základě žádosti vyšetřovací komise jako zvláštního vyšetřovacího orgánu Parlamentu, která je k vyšetření takové věci ze zákona povolána a současně i povinna.

Z povahy postavení vyšetřovací komise a orgánů činných v trestním řízení dále vyplývá, že **vyšetřovací komise nemůže vůči orgánům činným v trestním řízení uplatňovat oprávnění podle čl. 20 jednacího řádu vyšetřovací komise a domáhat se tak na orgánu činném v trestním řízení vydání věci, jíž jako věc důležitou pro trestní řízení sám převzal do úschovy** podle příslušných ustanovení trestního řádu (viz § 78 a násl. tr. ř.). Šlo by totiž o evidentní nepřipustný zásah do činnosti orgánu činného v trestním řízení při plnění jemu zákonem svěřených (uložených) úkolů.

V.

¹⁶ Omezení zní: "Svědék však nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Zákaz výslechu podle odstavce 1 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona."

¹⁷ Což lze dovodit z ustanovení § 48 odst. 4 věty první zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

¹⁸ Viz § 65 odst. 1 tr. ř.

Obdobné závěry bude zřejmě nutno opět pro nedostatek výslovné právní úpravy učinit, i pokud jde o právo vyšetřovací komise nahlížet do spisů orgánů činných v trestním řízení. Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, takové právo komisi výslovně nesvěřuje, pouze v ustanovení § 48 odst. 4 v první větě obecně uvádí: "K objasnění důležitých skutečností může vyšetřovací komise opatřovat potřebné podklady...". Nejde tedy o **výslovně vyjádřené** oprávnění nahlížet do **jakýchkoli** spisů, tedy ani spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení. Trestní řád mezi osobami, oprávněnými nahlížet do spisů v ustanovení § 65 odst. 1 tr. ř. rovněž vyšetřovací komisi neuvádí. Má ale ustanovení, předvídající takovou možnost.¹⁹ Z postavení vyšetřovací komise a jí zákonem o jednacím řádu (a na základě něj vymezeného předmětu vyšetřování) stanovených úkolů objasnit důležité skutečnosti pro vyšetření věci veřejného zájmu, ze skutečnosti, že komise má obecně právo opatřovat potřebné podklady, přičemž k tomu může využít oprávnění přibrat potřebné vyšetřovatele (§ 48 odst. 5 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny) a vzhledem k tomu, jak již bylo dříve uvedeno, že se při svém postupu řídí obdobnými principy jako orgány činné v trestním řízení, které postupují podle trestního řádu, lze dovodit, že toto oprávnění i vyšetřovací komisi náleží. Podstata tohoto výkladu spočívá v tom, že vyšetřovací komise je státním orgánem uvedeným v ustanovení § 65 odst. 4 tr. ř. a speciálním předpisem toto její oprávnění zakládajícím (i když ne v explicitně vyjádřené podobě), je ustanovení § 48 odst. 4 první věta zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Že tedy jedním ze způsobů, kterým je oprávněna opatřovat potřebné podklady, je i nahlížení do spisů, včetně trestních spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení. Ani zde však není toto právo neomezené. S ohledem na platnou úpravu je nutno dospět v podstatě k týmž závěrům, které již byly učiněny, pokud jde o otázku poskytování informací vyšetřovací komisi orgány činnými v trestním řízení. Tedy **nahlédnutí do spisu vyšetřovací komisi** (jejímu vyšetřovateli) **by bylo nutno odepřít v případech, kdy jsou orgány činné v trestním řízení povinny zajistit ochranu utajovaných údajů.** Jde zejména o ochranu následujících údajů:

- údajů, podléhajících státem stanovené či uznané povinnosti mlčenlivosti,
- utajovaných skutečností podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a na něj navazujících předpisů²⁰. (Tento názor však může být považován za diskutabilní s ohledem na ustanovení § 42 zák. č. 148/1998 Sb., nicméně by jistě bylo nutno alespoň u vyšetřovatelů vyšetřovací komise v takovém případě zkoumat, jsou-li osobami, určenými pro styk se skutečnostmi v příslušném stupni utajení (nelze předpokládat, že by takový vyšetřovatel byl přímo poslancem.). Na druhé straně, kumuloval-li by se u dotčené části spisu (zpravidla listiny) tento důvod současně s důvodem, pro nějž by listina (či část spisu) podléhala ještě zvláštní povinnosti mlčenlivosti, stanovené či uznávané státem (což nelze zcela vyloučit právě u

¹⁹ Jde o ustanovení § 65 odst. 4 tr. ř., kde se uvádí: „Práva státních orgánů nahlížet do spisů podle jiných zákonných předpisů nejsou ustanovením předchozích odstavců dotčena.“

²⁰ *Ochrana těchto skutečností je výslovně prolomena pro účely **výslechu svědků před vyšetřovací komisí**, viz výše; jiné zákonné ustanovení nedovoluje seznamovat vyšetřovací komisi s listinnými materiály, obsahujícími tyto utajované skutečnosti; toto oprávnění nelze odvodit ani z čl. 20 Jednacího řádu vyšetřovací komise, upravujícího vydání věci; to výslovně omezuje povinnost vydat věc ve vztahu k těm listinám, již obsahují okolnosti, o nichž platí zákaz výslechu; na druhé straně však ani ono ani žádné další zákonné ustanovení nedává výslovné oprávnění vyšetřovací komisi tyto listiny zmíněným postupem zajišťovat pro účely probíhajícího dokazování.*

skutečností, zjišťovaných postupem podle ustanovení § 8 odst. 2 tr. ř), bylo by nutno nahlédnutí do tohoto konkrétního materiálu, o které by vyšetřovací komise případně žádala, odmítnout, neboť zjišťovat tyto skutečnosti je oprávněna pouze výslechem svědka, jenž však o uvedených skutečnostech zásadně nemusí (resp. nesmí) vypovídat;²¹

– osobních údajů utajovaného svědka podle § 55 odst. 2 tr. ř.

Zvláště je nutno vzít v úvahu povinnosti uvedené zejména v ustanoveních § 10 a § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů.

Ve všech ostatních případech, resp. s ostatními skutečnostmi, které obsahuje příslušný vyšetřovací spis (spis z postupu před zahájením trestního stíhání), by se zřejmě mohla vyšetřovací komise nahlédnutím do spisu seznámit. Ačkoli to výslovně trestní řád neuvádí (ale lze tak nepochybně dovodit z obecných ustanovení o dokazování), platí tytéž závěry i pro takové součásti vyšetřovacího spisu jako jsou věci (listiny) důležité pro trestní řízení.²²

Chtěla-li by komise nahlédnout do spisu (části spisu) obsahujícího skutečnosti, jež by byly předmětem utajování podle zákona č. 148/1998 Sb., či jimž by příslušela zvláštní ochrana z důvodu státem stanovené nebo uznávané povinnosti mlčenlivosti nebo by šlo o osobní údaje utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř., podobně jako v případě požadavku na podání informací tohoto charakteru, by bylo nutno komisi právo nahlédnout do spisu (příslušné části spisu) odepřít, resp. učinit opatření k jejich utajení ve smyslu § 65 odst. 5 tr. ř.²³

Uspokojivě (zejména vzhledem k dnes platným zákonům na ochranu osobních údajů i k podávání informací) není zatím zákonnou normou vyřešeno **nahlížení do dozorových spisů státního zastupitelství**. Uplatnila-li by takový požadavek právě vyšetřovací komise v rámci jí vedeného vyšetřování, v mezích zásad výše uvedených nelze vyloučit, že by jí bylo dovoleno výjimečně do dozorového spisu nahlédnout. Bylo by však třeba vždy požadovat alespoň sdělení důvodů, za jakým účelem (ke zjištění jakých konkrétních informací, jež se ve vyšetřovacím spisu či spisu z postupu před zahájením trestního stíhání nenacházejí) se tak má z hlediska vyšetřované věci veřejného zájmu stát.

²¹ *Jak bylo již uvedeno, čl. 14 jednacího řádu vyšetřovací komise zakazuje výslech svědka o těchto skutečnostech, pokud svědek nebyl povinnosti mlčenlivosti zproštěn příslušným orgánem či tím, v jehož zájmu tuto povinnost má (nemá-li ovšem o ní oznamovací povinnost podle trestního zákona).*

²² *Jen pro úplnost je třeba poznamenat, že vyšetřovací komise by se nemohla domáhat nahlédnutí do spisu na podkladě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů; tento závěr se ovšem týká i kohokoli jiného, protože prostřednictvím institutu **poskytování informací** podle citovaného zákona nelze obcházet úpravy v procesních předpisech o nahlížení do spisů (§ 65 tr. ř., § 44 o. s. ř. a § 23 správního řádu).*

²³ *Pokud by nebyl tento výklad vztahu ustanovení § 48 odst. 4 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a § 65 odst. 4 tr.ř. přijat, lze nicméně přinejmenším odvodit, že požadavek vyšetřovací komise resp. přesněji řečeno jejího vyšetřovatele, žádajícího o možnost nahlédnout do spisu, bude zásadně vždy splněn alespoň v rozsahu práva nahlédnout do spisu, příslušejícího jiné oprávněné osobě ve smyslu již citované poslední věty ustanovení § 65 odst. 1 tr. ř. Pro odmítnutí požadavku nahlédnout do spisu pak ale stejně platí tytéž důvody, takže jde spíše o to, jak nejspřávněji interpretovat při nedostatku výslovných ustanovení zákona postavení a možnosti vyšetřovací komise, jež může uplatňovat vůči orgánům činným v trestním řízení v rámci jí prováděného vyšetřování.*

Č. 30

I. Poskytování informací z trestního řízení i z výkonu působnosti státního zastupitelství v netrestní oblasti poslancům a senátorům přichází v úvahu, jen jde-li o:

- n) zpracování podkladů pro odpověď na interpelaci adresovanou vládě nebo jejímu členovi (čl. 53 Ústavy a § 110 odst. 1, 2, § 112 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- o) zpracování podkladů pro účely dostavení se člena vlády na schůzi výboru Poslanecké sněmovny a podání požadované informace a vysvětlení (čl. 38 odst. 2 Ústavy a § 39 odst. 2 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- p) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro výkon funkce poslance (§ 11 odst. 1 a 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- q) zpracování podkladů pro odpověď na žádost výboru Poslanecké sněmovny o informace a vysvětlení, požadované na základě usnesení výboru Poslanecké sněmovny (§ 41 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.),
- r) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro výkon funkce senátora (§ 12 odst. 1 a 2 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- s) zpracování podkladů pro podání informace a vysvětlení potřebných pro činnost orgánů Senátu (§ 46 odst. 1 a 2 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- t) zpracování podkladů pro podání informace o projednávané otázce na veřejném slyšení Senátu (§ 144 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- u) zpracování podkladů pro podání informace o projednávané otázce na veřejném slyšení výboru Senátu (§ 145 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu),
- v) sdělování údajů vyšetřovací komisi Poslanecké sněmovny (čl. 30 Ústavy, § 48 a § 49 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.).²⁴

II. Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny není orgánem činným v trestním řízení; nemá ani oznamovací povinnost v případě, že v průběhu jí prováděného vyšetřování zjistí podezření ze spáchání trestného činu.

III. Vyšetřovatelé vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny nemají postavení orgánů činných v trestním řízení a svoji činnost vykonávají jen v rozsahu a způsobem, uvedeným v zákoně č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a jednacím řádu vyšetřovací komise (Příloha č. 1 k citovanému zákonu). Nemohou se proto dovolávat součinnosti s orgány činnými v trestním řízení podle ustanovení § 7 trestního řádu.

IV. Vyšetřovací komisi Poslanecké sněmovny lze poskytnout informace z trestního řízení nebo i ve věci z netrestní oblasti působnosti jen tehdy, pokud jsou vyžadovány v rámci předmětu vyšetřování určeného usnesením Poslanecké sněmovny, které musí být k písemné žádosti o poskytnutí informace připojeno, a pokud tyto informace potřebuje k objasnění důležitých skutečností ve věci veřejného zájmu, kterou vyšetřuje.

²⁴ Srov. též Přílohu č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb. (Jednací řád vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny).

Vyšetřovací komise není oprávněna požadovat podání informací, které jsou předmětem utajení podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, včetně osobních údajů utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř. (§ 48 odst. 4 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění zákona č. 47/2000 Sb.), informace obsahující údaje, na něž se vztahuje státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti podle zvláštních předpisů (čl. 14 Přílohy č. 1 (Jednacího řádu vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny) včetně informací získaných postupem podle § 8 odst. 2 trestního řádu. Při sdělování údajů vyšetřovací komisi je nutno dodržet i ustanovení § 10, § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů. Omezení vyplývající z ustanovení § 8a trestního řádu ve vztahu k vyšetřovací komisi neplatí.

Vyšetřovací komise nemůže také vůči orgánům činným v trestním řízení uplatňovat oprávnění podle čl. 20 jednacího řádu vyšetřovací komise a domáhat se na orgánu činném v trestním řízení vydání věci, již jako věc důležitou pro trestní řízení sám převzal do úschovy podle příslušných ustanovení trestního řádu (§ 78 a násl. trestního řádu).

V. Vyšetřovací komise může požadovat (např. prostřednictvím svého vyšetřovatele), aby jí bylo umožněno nahlédnout do trestního spisu. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny nahlédnutí do spisu vyšetřovací komisi (jejímu vyšetřovateli) umožnit. Odepřou však tak učinit v případě, kdy jsou povinny zajistit ochranu údajů uvedených v bodě IV. Požaduje-li vyšetřovací komise, aby jí bylo umožněno nahlédnout do dozorového spisu státního zastupitelství, není ani takový postup podle povahy věci vyloučen. Vždy je však třeba přihlížet k důvodům, za jakým účelem (ke zjištění jakých konkrétních informací, jež se ve vyšetřovacím spisu nebo ve spisu z postupu před zahájením trestního stíhání nenacházejí) se tak má z hlediska vyšetřované věci veřejného zájmu výjimečně stát.

-

Podávání informací poslancům, senátorům a orgánům Poslanecké sněmovny a Senátu by přicházelo v úvahu zásadně ve dvou okruzích případů. Prvním z nich je zpracování podkladů (zpravidla na žádost ministra spravedlnosti a pro jeho potřebu) pro informace pro poslance, senátory a orgány Parlamentu (jako odpovědi na dotazy, interpelace poslanců či pro účast na jednání orgánů Poslanecké sněmovny a Senátu). Druhým pak podávání informací, vyžádaných vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny, případně jiných forem součinnosti s ní.²⁵

I.

Podrobněji k jednotlivým shora citovaným případům lze uvést následující:

Ad a)

Právo na interpelaci má každý poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu. Právo na interpelaci nepřísluší ovšem Senátu, neboť Senátu nepřísluší výkon kontrolní pravomoci vůči vládě a ostatním exekutivním orgánům.²⁶ Poslanec může

²⁵ Nejde o součinnost v pravém slova smyslu, jde o poskytování informací této komisi různými v úvahu přicházejícími způsoby.

²⁶ Pomine-li se ústavní pravomoc Senátu podle čl. 65 odst. 2 Ústavy podat na prezidenta republiky žalobu pro velezradu u Ústavního soudu.

interpelovat vládu nebo jejího člena (nejčastěji půjde zřejmě o ministra spravedlnosti, popř. ministra vnitra) buď písemně anebo ústně. Režim ústních interpelací je upraven v § 111 zákona č. 90/1995 Sb. Předseda vlády nebo jiný interpelovaný člen vlády odpoví na ústní interpelaci bezprostředně po jejím přednesení. Po odpovědi může poslanec, který interpeloval, položit doplňující otázku, na niž interpelovaný rovněž bezprostředně odpoví. Přednesení ústní interpelace nesmí překročit dobu dvou minut a přednesení doplňující otázky dobu jedné minuty. Po časových limitech stanovených v § 111 odst. 1 citovaného zákona nelze další interpelace podávat; po odpovědi na poslední interpelaci lze však položit doplňující otázku i po uplynutí časového limitu.

Není-li interpelovaný při přednesení ústní interpelace přítomen nebo prohlásí, že na ústní interpelaci, popřípadě na doplňující otázku není možné odpovědět bezprostředně, odpoví poslanci písemně do 30 dnů.

Písemnou interpelaci zašle předseda Sněmovny neprodleně předsedovi vlády, a je-li interpelován člen vlády, též tomuto členovi. Vláda nebo její člen odpoví na interpelaci na schůzi sněmovny nebo do 30 dnů písemně. Nesplní-li vláda nebo její člen vůči interpelujícímu poslanci povinnost odpovědět, může to poslanec oznámit předsedovi sněmovny. Ten s tímto oznámením seznámí sněmovnu na nejbližší schůzi. Není-li poslanec s odpovědí spokojen, může požádat o zařazení odpovědi na pořad nejbližší schůze sněmovny. Podá-li poslanec takovou žádost, písemná interpelace i odpověď na ni se vytisknou. Předseda sněmovny ji zašle všem poslancům a zařadí ji na pořad nejbližší schůze sněmovny. O odpovědi na písemnou interpelaci se koná rozprava. Na návrh poslance může sněmovna přijmout souhlasné nebo i nesouhlasné stanovisko svým usnesením. V případě nesouhlasného stanoviska je interpelovaný člen vlády povinen vypracovat novou odpověď ve lhůtě 30 dnů. Není-li interpelující poslanec na schůzi Sněmovny přítomen, nekoná se o odpovědi na jeho interpelaci rozprava a Sněmovna k ní nezaujme stanovisko ani o ní dále nejedná. Při zpracování jednoho z podkladů pro odpověď na interpelaci je nutno respektovat zejména ustanovení § 8a odst. 1, 2 tr. ř. a nepřipustnost sdělovat skutečnosti, které jsou předmětem utajení dle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, jakož i státem stanovenou nebo uznávanou povinností mlčenlivosti. V příslušném sdělení ministru spravedlnosti ČR, jehož přílohou bude vypracovaný návrh odpovědi na interpelaci, je nutno uvést, které skutečnosti nelze sdělit mimo rámec oblasti působnosti orgánů činných v trestním řízení (§ 8a odst. 1 věta druhá tr. ř.), aniž by to mělo za následek zmaření účelu trestního řízení nebo porušení principu presumpce nevinoty.

Ad b)

Podle § 39 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, člen vlády a vedoucí jiného ústředního správního úřadu je povinen dostavit se osobně na schůzi výboru, jestliže o to výbor požádá, a podat požadované informace a vysvětlení, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.²⁷ Člen vlády, popřípadě ten, kdo ho zastupuje, a vedoucí ústředního správního úřadu si mohou na schůzi výboru přibrat odborníky. Předsedající může na schůzi výboru udělit se souhlasem výboru slovo i jiným osobám. Zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím pod bodem a) výše.

²⁷ Tedy znovu zákon č. 148/1998 Sb., a všechny zvláštní zákony a právní předpisy upravující státem stanovenou nebo uznávanou povinnost mlčenlivosti.

Ad c)

Poslanec je oprávněn požadovat od členů vlády a vedoucích správních úřadů informace a vysvětlení potřebná pro výkon jeho funkce. Informace a vysvětlení jsou členové vlády a vedoucí správních úřadů povinni poskytnout poslanci do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.

Obtíže budou v praxi vznikat při výkladu pojmu „informace a vysvětlení potřebné pro výkon funkce“, resp. „informace, vysvětlení a podklady související s výkonem funkce poslance“. V tomto směru musí poslanec prokázat naplnění uvedených znaků a jedině za splnění této podmínky lze jeho žádosti o podání informace vyhovět. Dále je nutno respektovat ustanovení § 8a tr. ř., které se sice týká podávání informací sdělovacím prostředkům, má však dopad i ve vztahu ke zveřejňování výsledků trestního stíhání, jakým podávání informací v trestních věcech poslancům a dalším subjektům nepochybně je.

Samozřejmou je povinnost utajovat skutečnosti chráněné zvláštními zákony a ostatními právními předpisy (zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a povinnost mlčenlivosti podle ustanovení různých právních předpisů (celkově kolem 90 zákonů a právních předpisů nižší právní síly), jakož i zajistit ochranu osobních údajů (srov. nový zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů). Takové povinnosti pro státní zástupce plynou i z § 18 odst. 1 a § 25 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Ad d)

Podle § 41 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, výbor sněmovny může své usnesení zaslat příslušnému členu vlády anebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu. Člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, jemuž bylo usnesení výboru podle předchozí věty zasláno, je povinen do 30 dnů, pokud výbor nestanovil delší lhůtu, sdělit výboru informace a vysvětlení, která jsou usnesením žádána, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. I zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím pod bodem a) výše.

Ad e)

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, je senátor oprávněn požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebná pro výkon své funkce. Podle odstavce 2 téhož ustanovení informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout senátorovi nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Lze říci, že zde platí totéž, co bylo řečeno k obdobnému právu poslance požadovat informace a vysvětlení výše v bodě c), tedy že obtíže budou v praxi vznikat při výkladu pojmu „informace a vysvětlení potřebné pro výkon funkce“. Obdobně i zde je třeba uzavřít, že senátor musí prokázat naplnění uvedených znaků a jedině za splnění této podmínky lze jeho žádosti o podání informace vyhovět. Rovněž zde je nutno respektovat ustanovení § 8a tr. ř., z důvodů, uvedených již výše v bodě c).

Ad f)

Ustanovení § 46 (odst. 1 a 2) zák. č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, upravuje podávání informací a vysvětlení potřebných pro činnost orgánů senátu tak, že orgány Senátu jsou oprávněny požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebné pro svou činnost. Informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout orgánům Senátu nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění. Rovněž zde platí obdobně závěry, učiněné ve vztahu k interpelacím poslanců pod bodem a) výše.

Ad g)

Úpravu jednání Senátu ve veřejném slyšení obsahuje ustanovení § 144 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu. Na základě návrhu skupiny nejméně 5 senátorů nebo výboru Senátu se Senát může usnést na konání veřejného slyšení Senátu. Veřejné slyšení Senátu je určeno k projednání určité otázky v působnosti Senátu se znalci a jinými osobami, které mohou podat informace o projednávané otázce. Pro účast na veřejném slyšení Senátu platí obdobně § 50 jednacímho řádu Senátu o účasti na schůzi Senátu. Pozvaní účastníci mají přístup do jednacímho sálu, právo vystoupit v rozpravě k projednávané otázce a podávat písemné návrhy a stanoviska k ní. Řečnickou dobu v rozpravě je možné omezit nejvýše na 5 minut. Z veřejného slyšení Senátu se pořizuje zvukový a těsnopisecký záznam. O veřejném slyšení Senátu se vyhotovuje protokol, jehož součástí jsou mj. i úplné texty vystoupení v rozpravě a písemně podané návrhy a stanoviska účastníků. Protokol je veřejný.

Ačkoli jednacím řád Senátu nemá v tomto smyslu žádné další ustanovení, které by omezovalo okruh projednávaných otázek a poskytovaných informací k nim, z povahy samotného jednání (viz název veřejné slyšení), lze jednoznačně dovodit, že předmětem projednávání nemohou být skutečnosti utajované podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ani skutečnosti, tvořící předmět státem stanovené či uznané povinnosti mlčenlivosti. Tím spíše je i zde třeba dbát na sdělování jen takových informací, které bude možno sdělit za podmínek, obecně vymezených v ustanovení § 8a odst. 1 tr. ř. Z povahy věci však bude zřejmě vyloučeno, aby informace z trestního řízení (či výkonu působnosti státního zastupitelství v konkrétních věcech v jiné než trestní oblasti) byly vůbec požadovány při veřejném slyšení v orgánech Senátu.²⁸

Ad h)

Stejně závěry jako jsou uvedeny výše pod bodem g) lze učinit pro veřejné slyšení výboru Senátu. Tento institut je velmi stručně upraven (prakticky způsobem odkazu na ustanovení o veřejném slyšení Senátu) v § 145 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu. Podle něj se výbor může usnést na konání veřejného slyšení výboru. Pro veřejné slyšení výboru platí přiměřeně ustanovení o veřejném slyšení senátu.

²⁸ Nelze ovšem vyloučit, že „ad hoc„ budou přizváni vybraní zástupci (funkcionáři) státního zastupitelství k těmto veřejným slyšením jako tzv. „jiné osoby“; tato účast však nebude spočívat v podávání informací z výkonu působnosti státních zastupitelství v konkrétních věcech (ať už z trestní či netrestní oblasti) ale v poskytování jiné odborné pomoci např. v podobě stanovisek k návrhům projednávaných návrhů zákonů, jak tomu bylo např. při veřejném slyšení v ústavněprávním výboru Senátu před projednáváním trestněprávních novel.

K písm. b) až h) je dále možno uvést ještě následující:

Z porovnání čl. 79 a čl. 80 platné Ústavy vyplývá, že státní zastupitelství je sice součástí moci výkonné, přičemž jeho postavení a působnost jsou upraveny zákonem vydaným na základě zmocnění uvedeného v čl. 80 Ústavy, nikoli však podle čl. 79 Ústavy, v němž se hovoří o správních úřadech. Úprava obsažená v čl. 79 se na státní zastupitelství nevztahuje. Státní zastupitelství nelze považovat za jiný správní úřad a Nejvyšší státní zastupitelství za jiný ústřední správní úřad (tento pojem platná právní úprava nikde nevysvětluje; zákon č. 2/1969 Sb., který stále platí, používá pojmu „jiný ústřední orgán státní správy“) a poslanci nemohou od něj (od vedoucích příslušných státních zastupitelství, jakož i od nejvyšší státní zástupkyně) požadovat informace nebo vysvětlení uvedená pod písm. b) až f). Naproti tomu ministr spravedlnosti je povinen se dostavit na schůzi orgánů Parlamentu (Poslanecké sněmovny, Senátu a jejich orgánů) nebo podat informaci nebo vysvětlení jako člen vlády. Ministr spravedlnosti si může vyžádat od nejvyšší státní zástupkyně zvláštní zprávu (ta má ovšem obecný, hodnotící a konstatační charakter) dle § 13 odst. 1 zákona o státním zastupitelství; zprávu o činnosti za uplynulý rok pak nejvyšší státní zástupkyně předkládá ministru spravedlnosti. V praxi je dále obvyklé i to, že ministr spravedlnosti si vyžaduje informace v konkrétních věcech, pokud takovou informaci potřebuje k výkonu své působnosti (např. dle zákona č. 82/1998 Sb., který upravuje odpovědnost státu za škodu, nebo může jít např. návrh na podání stížnosti pro porušení zákona nebo odložení podnětu ke stížnosti pro porušení zákona dle § 389a tr. ř.). Výslovná právní úprava však v tomto směru chybí.

Pokud jde o možnost poslanců a senátorů požadovat nahlížení do spisů, je nutno odkázat na již shora učiněné závěry ve vztahu k oprávněním poslanců a senátorů požadovat informace od orgánů činných v trestním řízení. Kromě tam rozebraných situací totiž v ostatních případech se postavení poslance či senátora posuzuje podle shodných zásad jako postavení kterékoli fyzické nebo právnické osoby.

Pro **nahlížení do spisů** bude tedy v duchu toho, co bylo naposledy řečeno, platit obecná úprava, obsažená v § 65 tr. ř. Z ustanovení zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny ani zákona o jednacím řádu Senátu nevyplývá oprávnění poslanců či senátorů nahlížet do vyšetřovacího či prověřovacího spisu. Obecně proto nutno konstatovat, že ani poslanci, ani senátoři nemají právo nahlížet do vyšetřovacích spisů či do spisů ze stadia postupu před zahájením trestního stíhání. Nelze ovšem zcela vyloučit, že budou schopni prokázat, že v daném konkrétním případě poslanec či senátor

- potřebuje získat informace nezbytné bezprostředně pro výkon své funkce,
- že je potřebuje získat právě nahlédnutím do uvedených spisů, neboť je to třeba k uplatnění tohoto jeho práva, spojeného s výkonem funkce poslance či senátora.

Při splnění obou těchto podmínek současně a za dodržení všech zásad, uvedených v ustanovení § 65 trestního řádu (zejména též povinnosti, vyplývající pro orgány činné v trestním řízení z ustanovení § 65 odst. 5 trestního řádu)²⁹ **může** státní zástupce (vyšetřovatel, policejní orgán) povolit nahlédnout do spisu. Jde ovšem jen o

²⁹ Tedy že je nutno učinit takové opatření, aby byla zachována tajnost utajovaných skutečností chráněných zvláštním zákonem.

realizaci práva, obecně náležejícího podle poslední věty ustanovení § 65 odst. 1 trestního řádu komukoli, kdo splňuje tam uvedené podmínky.³⁰

Ani dozorové spisy státního zastupitelství nelze poslancům či senátorům zapůjčovat. Poslanec či senátor by si pouze mohl vyžádat podání informace za podmínek uvedených pod písm. a), c) resp. e) shora.

Obecně k II. – V.

V souladu s čl. 30 odst. 1 Ústavy ČR pro vyšetření věci veřejného zájmu Poslaneckou sněmovnou může být zřízena vyšetřovací komise, pokud to navrhla nejméně jedna pětina poslanců. Další otázky týkající se zmíněné komise jsou upraveny v § 48 a v § 49 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Podrobnosti týkající se zřizování a činnosti těchto komisí jsou dále upraveny v jednacím řádu vyšetřovací komise (Příloha č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny).

Z této úpravy plyne zejména následující:

11. Komise je zřizována pro vyšetření věci **veřejného zájmu**.
12. Výsledkem činnosti komise není rozhodnutí, ale zjištění, které (či která) předloží komise s návrhem Sněmovně, jež o návrhu komise rozhodne usnesením.
13. K objasnění důležitých skutečností může vyšetřovací komise opatřovat potřebné podklady, vyžadovat nezbytná vysvětlení a vyslýchat svědky a podle povahy věci přibrat znalce a tlumočníka. Podrobnosti o povinnosti svědčit, vydat věc, o předvolání a předvedení, zákazu výslechu, práva odepřít výpověď, o nároku na svědecké, jakož i o přibrání znalce nebo tlumočníka a o jejich právech a povinnostech, stanoví jednacím řádem vyšetřovací komise (§ 48 odst. 4 zákona č. 90/1995 Sb.).
14. Vyšetřovací komise může pro provedení jednotlivých úkonů uvedených v § 48 odst. 4 cit. zákona a pro dokumentaci své činnosti přibrat potřebný počet odborných pracovníků, zejména **vyšetřovatelů** a administrativně technických pracovníků, kteří svou činnost vykonávají na základě pověření vyšetřovací komise a jsou vázáni jen jejími pokyny.
15. Svědci smí být dotazováni i na skutečnosti tvořící předmět utajení podle zvláštního zákona (zákon č. 148/1998 Sb.). Ustanovení zvláštního předpisu o povinnosti zachovávat mlčenlivost o skutečnostech tvořících předmět utajení podle zvláštního zákona a o zprošťování této mlčenlivosti se při výslechu svědka před vyšetřovací komisí neužije (čl. 13 Přílohy č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb.). Svědek však nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Zákaz výslechu podle odstavce 1 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona (čl. 14 Přílohy č. 1 k zákonu č. 90/1995 Sb.). Právo odepřít výpověď je upraveno v podstatě shodně jako v § 100 odst. 1, 2 tr. ř. Je upraveno (v čl. 27) rovněž předvolání a předvedení svědka, a to v podstatě opět zcela shodně jako v trestním řádu.

³⁰ Tato věta zní: „Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu a v přípravném řízení se souhlasem státního zástupce, vyšetřovatele nebo policejního orgánu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.“

16. Kdo má u sebe věc důležitou pro vyšetření věci, je povinen ji na vyzvání předložit komisi; je-li ji nutno pro účely vyšetřování zajistit, je povinen věc na vyzvání komisi vydat. Při vyzvání je třeba ho upozornit na to, že nevyhoví-li výzvě, může mu být věc odňata. Tato povinnost se nevztahuje na listinu, jejíž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu (čl. 14), ledaže došlo ke zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti (úprava v čl. 20 Přílohy č. 1 je v podstatě zcela shodná jako v § 78 odst. 1, 2 tr. ř.).
17. Znalecké dokazování je upraveno zcela shodně jako v trestním řádu (čl. 21 až 26 Přílohy č. 1).
18. Komise informuje veřejnost o své činnosti zejména prostřednictvím sdělovacích prostředků. Přitom dbá, aby neohrožovala objasnění skutečností důležitých pro posouzení věci, která má být vyšetřena, a o osobách účastnících se vyšetřování neuvěřňovala údaje, které přímo nesouvisejí s vyšetřovanou věcí nebo které by jim mohly způsobit bezdůvodnou újmu. Z těchto důvodů může komise odepřít poskytnutí informací. Touto úpravou není dotčena povinnost zachovávat tajnost skutečností chráněných zvláštním zákonem (č. 148/1998 Sb.) ani státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti (čl. 6 Přílohy č. 1 - jde tedy o obdobnou úpravu jako v § 8a tr. ř.).
19. Komise nemá oznamovací povinnost ohledně trestných činů, jež při vyšetřování případně zjistila. Může oznámit takovou skutečnost orgánům činným v trestním řízení, ale také nemusí (viz § 48 odst. 8 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny).
20. Součinnost vyšetřovací komise s orgány činnými v trestním řízení není v žádném zákoně blíže upravena, s výjimkou obecné zásady spolupráce se státními zastupitelstvími, uvedené v ustanovení čl. 5 odst. 2 jednacím řádu vyšetřovací komise.³¹

Z toho, co bylo výše uvedeno a z neexistující právní úpravy, která by upravovala vztahy vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny jako zvláštního vyšetřovacího orgánu Parlamentu na straně jedné a ostatních orgánů činných v trestním řízení na straně druhé, lze dovodit následující závěry:

II. Vyšetřovací komise není orgánem činným v trestním řízení, nemá proto jiná práva než ta, jež jsou jí zákonem výslovně svěřena (či z něj vyplývají) ale nemá také ani povinnosti orgánů činných v trestním řízení a nemá ani jejich odpovědnost. Je vyšetřovacím orgánem Poslanecké sněmovny a výsledky její činnosti mají zásadně vyústit ve vyvození **ústavně-politické odpovědnosti** vůči příslušným funkcionářům moci výkonné (zejména vůči vládě či jednotlivým ministrům) a nikoli „a priori“ ve vyvození odpovědnosti trestní vůči konkrétním fyzickým osobám, odpovědným za případně zjištěný trestný čin.³² Komise ale také není ani orgánem zákonodárného sboru, jemuž by příslušelo vyšetřovat věci s výlučně trestně-právním prvkem (podtextem, návazností na věci této povahy). Je „ad hoc“ ustanovována Poslaneckou sněmovnou pro vyšetřování věci **veřejného zájmu** (tento pojem není v žádném

³¹ Viz přílohu č. 1 k zák. č. 90/1995 Sb. o Jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Toto ustanovení vymezuje základní zásady jednání vyšetřovací komise a zde pouze obecně stanoví, že „komise spolupracuje zejména s ministerstvy, s jinými správními úřady, se státními zastupitelstvími a se zastupitelstvy územních samosprávných celků.“

³² Srov. k tomu již zmiňovaný § 48 odst. 8 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny: „Nasvědčují-li skutečnosti, zjištěné vyšetřovací komisí, že byl spáchán trestný čin, může vyšetřovací komise oznámit takovou skutečnost orgánům činným v trestním řízení.“

právním předpisu blíže definován) a z platných ustanovení Ústavy a na ni navazujících zákonů; lze pouze dovést, že má jít o věci, jež jsou v působnosti Poslanecké sněmovny. Obecně tedy o takové záležitosti veřejného zájmu, jež souvisí s výkonem kontrolní působnosti Parlamentu (Poslanecké sněmovny) vůči moci výkonné (vládě, ministerstvům a ostatním orgánům exekutivy). Rozsah věcí, spadajících do působnosti vyšetřovací komise tak nelze nijak blíže vymezit.³³ Důsledkem toho m.j. je, že vyšetřovány mohou být takto nejen věci trestně-právního charakteru (či mající trestně-právní důsledky) ale i jiné věci veřejného zájmu, dotýkající se činnosti státního zastupitelství i v dalších oblastech výkonu jeho působnosti.³⁴ **Nelze tedy zejména do budoucna vyloučit požadavky na informace, týkající se činnosti státního zastupitelství jak z oblasti trestní, tak i netrestní působnosti (k tomu srov. především bod IV.).**

III.

Ačkoli jednacím řádem Poslanecké sněmovny tu používá shodného pojmu „vyšetřovatel“, jako § 4 a § 5 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je třeba zdůraznit, že obsahově jde o pojmy zcela odlišné. Zákon o jednacím řádu sám nemá žádné organizačně-kompetenční ustanovení, které by umožňovalo Poslanecké sněmovně pro tento účel povolávat vyšetřovatele Policie ČR k provádění jednotlivých úkonů pro vyšetřování, vedené vyšetřovací komisí Parlamentu. Takové ustanovení neobsahuje ani žádný jiný zákon, zejména nikoli též zákon o Policii ČR. Vyšetřovatelé policie ČR plní úkoly podle zákona, služebně jsou zařazeni ve sboru Policie ČR, avšak mají v rámci něho zvláštní (v mezích své působnosti konat vyšetřování) významně nezávislé postavení.³⁵ Dále z § 5 odst. 2 zákona o Policii ČR je zřejmé, že ministr vnitra povolává vyšetřovatele k plnění úkolů v útvarech vyšetřování. Ze stejných důvodů proto zřejmě nepřichází v úvahu ani přibrání kriminalistů v činné službě jako těchto tzv. „vyšetřovatelů“. **Vyšetřovatelé vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny proto nemají a nemohou ani mít postavení orgánů činných v trestním řízení, nemají jejich pravomoci ani působnost a svoji činnost vykonávají jen v rozsahu, stanoveném zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a jednacím řádem vyšetřovací komise (Příl. č. 1 k cit. zákonu). Nemohou se proto dovolávat ani součinnosti s orgány činnými v trestním řízení podle ustanovení § 7 trestního řádu.**

IV.

Z toho, co bylo řečeno, dále plyne nepochybný závěr, že vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny není ani orgánem, oprávněným k výkonu dohledu či snad dokonce dozoru vůči orgánům činným v trestním řízení. V zásadě by proto nikdy nemělo přicházet v úvahu, aby předmětem jejího vyšetřování se stalo **probíhající**

³³ Vymezení tohoto předmětu kromě ústavně zakotvené zásady, že má jít o věc veřejného zájmu, pak obligatorně určuje Sněmovna ve svém usnesení, jímž zřizuje vyšetřovací komisi, spolu se lhůtou, v níž má komise předložit svá zjištění s návrhem Sněmovně - viz § 48 odst. 2 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

³⁴ Může jít např. o výkon působnosti v netrestní oblasti, kdy bude komise vyšetřovat věc související s privatizací státního majetku, v níž státní zastupitelství postupovalo podle § 42 zákona o státním zastupitelství.

³⁵ Viz např. § 4 odst. 2 citovaného zákona č. 283/1991 Sb. o Policii ČR, z něhož plyne, že vyšetřovatelé jsou ve věcech, které vyšetřují, vázáni pouze ústavou, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, a v rozsahu stanoveném trestním řádem, též pokyny státního zástupce. V ostatních věcech týkajících se výkonu služby v policii jsou vyšetřovatelé podřízeni vedoucím útvarů vyšetřování.

trestní řízení, vedené u kteréhokoli orgánu činného v trestním řízení, neboť by to bylo v rozporu se zákonnými předpisy, upravujícími oblast trestního řízení a pravomoci a působnost jednotlivých orgánů činných v trestním řízení.³⁶ Zde nedostatek právní úpravy vztahu vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny a orgánů činných v trestním řízení třeba chápat nikoli jako nezamýšlenou mezeru v právu, ale jako záměr zákonodárce, který chtěl důsledně tyto orgány vzhledem k jejich (ústavnímu a zákonnému) zakotvení v soustavě orgánů státu od sebe i takto oddělit.³⁷ **Případné požadavky na informace takového charakteru, jež by byly či mohly být ve svém důsledku přímým zásahem do probíhajícího trestního řízení a do činnosti orgánů činných v trestním řízení toto řízení provádějících a znamenaly by ovlivňování jejich činnosti, je proto nutno pro zjevný rozpor se zákonem odmítnout.**

Nelze však samozřejmě vyloučit (ač takový postup nebude z řady důvodů optimální), že předmětem vyšetřování vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny bude věc, jež bude souběžně vyšetřována (či prověřována) též orgány činnými v trestním řízení (či se budou tyto věci alespoň zčásti stýkat v některých skutečnostech významných pro trestní řízení). Zde nutno vycházet z následujících úvah:

- Žádný zákonný předpis výslovně neupravuje povinnost státních zástupců sdělovat komisi skutečnosti vztahující se k předmětu její činnosti, např. v rámci součinnosti s komisí. Totéž se ovšem týká i soudců, příslušníků Policie ČR, apod.
- Komise nemá zvláštní oprávnění, stejné jako má státní zástupce nebo předseda senátu, vyžadovat podle § 8 odst. 2 trestního řádu tam uvedené údaje z bankovního tajemství, z evidence cenných papírů a v návaznosti na zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, i údaje získané v daňovém řízení.
- Žádné zvláštní zákonné ustanovení také přímo nestanoví oprávnění vyšetřovací komise nahlížet do spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení.³⁸

Rozsah případných oprávnění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny získávat informace od orgánů činných v trestním řízení o probíhajícím trestním řízení a nahlížet popřípadě do spisů o tomto řízení jimi vedených (srov. bod V.), je proto třeba odvodit z uvedených limitů.

Předně je třeba dospět k závěru, že **komise nemůže požadovat od orgánů činných v trestním řízení sdělení informací, jež tyto orgány zjistily postupem podle § 8 odst. 2 tr. ř.** Nemůže tedy tímto způsobem vyžadovat údaje podléhající bankovnímu tajemství, údaje z evidence cenných papírů nebo získané v daňovém řízení. Může je získávat jedině prostřednictvím výslechu svědků; musí však

³⁶ Pokud jde o působnost a pravomoc státního zástupce a jeho samostatnost při vedení trestního řízení, lze odkázat zejména na čl. 80 Ústavy, § 1 až § 4, § 6, § 9 a § 10 a *contr.*, § 24 zák. č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, § 1, § 2 odst. 1, 3 až 6, § 8a, § 157, § 174 a další trestního řádu.

³⁷ Tomu nasvědčuje i již citované ustanovení čl. 5 odst. 12 jednacího řádu vyšetřovací komise o **spolupráci se státními zastupitelstvími**, jež má více proklamativní než normativní povahu.

³⁸ S takovou zvláštní právní úpravou počítá i § 65 odst. 4 tr. ř., když stanoví, že „práva státních orgánů nahlížet do spisů podle jiných zákonných předpisů nejsou ustanovením předchozích odstavců dotčena.“

respektovat omezení pokud jde o státem stanovenou či uznanou povinnost mlčenlivosti (srov. to, co je uvedeno v bodě II. shora.³⁹).

Může ale - vzhledem k své zákonem vymezené působnosti - požadovat jiné informace z trestního řízení, pokud tak činí v mezích určeného předmětu svého vyšetřování, tedy při vyšetřování věci, vymezené ve zřizujícím usnesení Sněmovny a pokud tyto informace potřebuje k objasnění důležitých skutečností.⁴⁰ S ohledem na rozebranou problematiku právní úpravy činnosti vyšetřovací komise a (v podstatě neexistující) úpravu jejího vztahu k orgánům činným v trestním řízení je ale současně nutno dovodit, že jde o **oprávnění omezené**. Je omezeno jen na ty skutečnosti, které **nejsou předmětem utajování podle zákona č. 148/1998 Sb., nepřísluší jim ani zvláštní ochrana z důvodu státem stanovené nebo uznávané povinnosti mlčenlivosti a nejde ani o osobní údaje utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř.**⁴¹ Upozornit je třeba i na povinnosti podle ustanovení § 10, § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Případný požadavek vyšetřovací komise na podání informací tohoto charakteru by bylo nutno odmítnout. Naproti tomu vzhledem ke zvláštní povaze, postavení a činnosti vyšetřovací komise, která se ze zákona řídí po formálně procesní stránce podobnými principy jako orgány činné v trestním řízení, však zde **nebude důvodu odmítnout komisi podání informací jen s ohledem na okolnosti, uvedené v ustanovení § 8a tr. ř.** Nejde totiž v tomto případě o poskytování informací o trestním řízení ale o sdělení skutečností, potřebných pro vyšetření věci veřejného zájmu na základě žádosti vyšetřovací komise jako zvláštního vyšetřovacího orgánu Parlamentu, která je k vyšetření takové věci ze zákona povolána a současně i povinna.

Z povahy postavení vyšetřovací komise a orgánů činných v trestním řízení dále vyplývá, že **vyšetřovací komise nemůže vůči orgánům činným v trestním řízení uplatňovat oprávnění podle čl. 20 jednacího řádu vyšetřovací komise a domáhat se tak na orgánu činném v trestním řízení vydání věci, již jako věc důležitou pro trestní řízení sám převzal do úschovy** podle příslušných ustanovení trestního řádu (viz § 78 a násl. tr. ř.). Šlo by totiž o evidentní nepřípustný zásah do činnosti orgánu činného v trestním řízení při plnění jemu zákonem svěřených (uložených) úkolů.

V.

Obdobné závěry bude zřejmě nutno opět pro nedostatek výslovné právní úpravy učinit, i pokud jde o právo vyšetřovací komise nahlížet do spisů orgánů činných v trestním řízení. Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, takové právo komisi výslovně nesvěřuje, pouze v ustanovení § 48 odst. 4 v první větě obecně uvádí: "K objasnění důležitých skutečností může vyšetřovací komise opatřovat potřebné podklady...". Nejde tedy o **výslovně vyjádřené oprávnění**

³⁹ Omezení zní: "Svědék však nesmí být vyslýchán tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl zproštěn této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Zákaz výsledku podle odstavce 1 se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona."

⁴⁰ Což lze dovodit z ustanovení § 48 odst. 4 věty první zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

⁴¹ Viz § 65 odst. 1 tr. ř.

nahlížet do **jakýchkoli** spisů, tedy ani spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení. Trestní řád mezi osobami, oprávněnými nahlížet do spisů v ustanovení § 65 odst. 1 tr. ř. rovněž vyšetřovací komisi neuvádí. Má ale ustanovení, předvídající takovou možnost.⁴² Z postavení vyšetřovací komise a jí zákonem o jednacím řádu (a na základě něj vymezeného předmětu vyšetřování) stanovených úkolů objasnit důležité skutečnosti pro vyšetření věci veřejného zájmu, ze skutečnosti, že komise má obecně právo opatřovat potřebné podklady, přičemž k tomu může využít oprávnění přibrat potřebné vyšetřovatele (§ 48 odst. 5 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny) a vzhledem k tomu, jak již bylo dříve uvedeno, že se při svém postupu řídí obdobnými principy jako orgány činné v trestním řízení, které postupují podle trestního řádu, lze dovodit, že toto oprávnění i vyšetřovací komisi náleží. Podstata tohoto výkladu spočívá v tom, že vyšetřovací komise je státním orgánem uvedeným v ustanovení § 65 odst. 4 tr. ř. a speciálním předpisem toto její oprávnění zakládajícím (i když ne v explicitně vyjádřené podobě), je ustanovení § 48 odst. 4 první věta zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Že tedy jedním ze způsobů, kterým je oprávněna opatřovat potřebné podklady, je i nahlížení do spisů, včetně trestních spisů, vedených orgány činnými v trestním řízení. Ani zde však není toto právo neomezené. S ohledem na platnou úpravu je nutno dospět v podstatě k týmž závěrům, které již byly učiněny, pokud jde o otázku poskytování informací vyšetřovací komisi orgány činnými v trestním řízení. Tedy **nahlédnutí do spisu vyšetřovací komisi** (jejímu vyšetřovateli) **by bylo nutno odepřít v případech, kdy jsou orgány činné v trestním řízení povinny zajistit ochranu utajovaných údajů.** Jde zejména o ochranu následujících údajů:

- údajů, podléhajících státem stanovené či uznané povinnosti mlčenlivosti,
- utajovaných skutečností podle zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a na něj navazujících předpisů⁴³. (Tento názor však může být považován za diskutabilní s ohledem na ustanovení § 42 zák. č. 148/1998 Sb., nicméně by jistě bylo nutno alespoň u vyšetřovatelů vyšetřovací komise v takovém případě zkoumat, jsou-li osobami, určenými pro styk se skutečnostmi v příslušném stupni utajení (nelze předpokládat, že by takový vyšetřovatel byl přímo poslancem.). Na druhé straně, kumuloval-li by se u dotčené části spisu (zpravidla listiny) tento důvod současně s důvodem, pro nějž by listina (či část spisu) podléhala ještě zvláštní povinnosti mlčenlivosti, stanovené či uznávané státem (což nelze zcela vyloučit právě u skutečností, zjišťovaných postupem podle ustanovení § 8 odst. 2 tr. ř.), bylo by nutno nahlédnutí do tohoto konkrétního materiálu, o které by vyšetřovací komise případně žádala, odmítnout, neboť zjišťovat tyto skutečnosti je oprávněna pouze výslechem

⁴² Jde o ustanovení § 65 odst. 4 tr. ř., kde se uvádí: „Práva státních orgánů nahlížet do spisů podle jiných zákonných předpisů nejsou ustanovením předchozích odstavců dotčena.“

⁴³ *Ochrana těchto skutečností je výslovně prolomena pro účely **výslechu svědků před vyšetřovací komisí**, viz výše; jiné zákonné ustanovení nedovoluje seznamovat vyšetřovací komisi s listinnými materiály, obsahujícími tyto utajované skutečnosti; toto oprávnění nelze odvodit ani z čl. 20 Jednacího řádu vyšetřovací komise, upravujícího vydání věci; to výslovně omezuje povinnost vydat věc ve vztahu k těm listinám, již obsahují okolnosti, o nichž platí zákaz výslechu; na druhé straně však ani ono ani žádné další zákonné ustanovení nedává výslovné oprávnění vyšetřovací komisi tyto listiny zmíněným postupem zajišťovat pro účely probíhajícího dokazování.*

svědka, jenž však o uvedených skutečnostech zásadně nemusí (resp. nesmí) vypovídat;⁴⁴

– osobních údajů utajovaného svědka podle § 55 odst. 2 tr. ř.

Zvlášť je nutno vzít v úvahu povinnosti uvedené zejména v ustanoveních § 10 a § 13 až § 15 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů.

Ve všech ostatních případech, resp. s ostatními skutečnostmi, které obsahuje příslušný vyšetřovací spis (spis z postupu před zahájením trestního stíhání), by se zřejmě mohla vyšetřovací komise nahlédnutím do spisu seznámit. Ačkoli to výslovně trestní řád neuvádí (ale lze tak nepochybně dovodit z obecných ustanovení o dokazování), platí tytéž závěry i pro takové součásti vyšetřovacího spisu jako jsou věci (listiny) důležité pro trestní řízení.⁴⁵

Chtěla-li by komise nahlédnout do spisu (části spisu) obsahujícího skutečnosti, jež by byly předmětem utajování podle zákona č. 148/1998 Sb., či jimž by příslušela zvláštní ochrana z důvodu státem stanovené nebo uznávané povinnosti mlčenlivosti nebo by šlo o osobní údaje utajovaných svědků podle § 55 odst. 2 tr. ř., podobně jako v případě požadavku na podání informací tohoto charakteru, by bylo nutno komisi právo nahlédnout do spisu (příslušné části spisu) odepřít, resp. učinit opatření k jejich utajení ve smyslu § 65 odst. 5 tr. ř.⁴⁶

Uspokojivě (zejména vzhledem k dnes platným zákonům na ochranu osobních údajů i k podávání informací) není zatím zákonnou normou vyřešeno **nahlížení do dozorových spisů státního zastupitelství**. Uplatnila-li by takový požadavek právě vyšetřovací komise v rámci jí vedeného vyšetřování, v mezích zásad výše uvedených nelze vyloučit, že by jí bylo dovoleno výjimečně do dozorového spisu nahlédnout. Bylo by však třeba vždy požadovat alespoň sdělení důvodů, za jakým účelem (ke zjištění jakých konkrétních informací, jež se ve vyšetřovacím spisu či spisu z postupu před zahájením trestního stíhání nenacházejí) se tak má z hlediska vyšetřované věci veřejného zájmu stát.

⁴⁴ Jak bylo již uvedeno, čl. 14 jednacího řádu vyšetřovací komise zakazuje výslech svědka o těchto skutečnostech, pokud svědek nebyl povinnosti mlčenlivosti zproštěn příslušným orgánem či tím, v jehož zájmu tuto povinnost má (nemá-li ovšem o ní oznamovací povinnost podle trestního zákona).

⁴⁵ Jen pro úplnost je třeba poznamenat, že vyšetřovací komise by se nemohla domáhat nahlédnutí do spisu na podkladě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů; tento závěr se ovšem týká i kohokoli jiného, protože prostřednictvím institutu **poskytování informací** podle citovaného zákona nelze obcházet úpravy v procesních předpisech o nahlížení do spisů (§ 65 tr. ř., § 44 o. s. ř. a § 23 správního řádu).

⁴⁶ Pokud by nebyl tento výklad vztahu ustanovení § 48 odst. 4 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a § 65 odst. 4 tr.ř. přijat, lze nicméně přinejmenším odvodit, že požadavek vyšetřovací komise resp. přesněji řečeno jejího vyšetřovatele, žádajícího o možnost nahlédnout do spisu, bude zásadně vždy splněn alespoň v rozsahu práva nahlédnout do spisu, příslušejícího jiné oprávněné osobě ve smyslu již citované poslední věty ustanovení § 65 odst. 1 tr. ř. Pro odmítnutí požadavku nahlédnout do spisu pak ale stejně platí tytéž důvody, takže jde spíše o to, jak nejspřávněji interpretovat při nedostatku výslovných ustanovení zákona postavení a možnosti vyšetřovací komise, jež může uplatňovat vůči orgánům činným v trestním řízení v rámci jí prováděného vyšetřování.

